

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף קליטת תלמידים עולים

תלמיד עולה בבית הספר

המלצות פדגוגיות

מטרת מסמך זה היא להציע דרכים להתמודדות עם האתגרים הפדגוגיים העומדים לפני אנשי החינוך בעבודתם עם אוכלוסיית התלמידים העולים בכל שכבות הגיל. המסמך כולל המלצות שיבוצעו בהתבסס על מיפוי הצרכים שיעשה בידי צוות בית הספר. המיפוי יכול התייחסות להיבט הלימודי, החברתי והתרבותי.

רציונל

במערכת החינוך לומדים תלמידים רבים שלא נולדו בישראל ושהעברית אינה שפת אימם. תלמידים אלה חווים מעבר בין-תרבותי משמעותי הכרוך בלא מעט קשיים, שנובעים מן הצורך להשתלב בחברה חדשה בעלת תרבות ואורחות חיים שונים מאלה שהורגלו אליהם בארץ מוצאם.

תרבות הלמידה בארצות המוצא של התלמידים העולים שונה מזו הנהוגה בבתי הספר בישראל. ההבדלים מתבטאים הן בהרגלי הלמידה, למשל ההתנהלות בזמן השיעור או הכנת שיעורי הבית, הן בדרכי ההערכה והן בקשר של ההורים עם בית הספר. על בית הספר להיות מודע לשונות זו ולהקנות לתלמידים העולים כלים שיסייעו להם למצות את יכולותיהם.

רכישת השפה על כל רבדיה היא תהליך ארוך ורצוף אתגרי וקשיים, המעכב את ההצלחות הלימודיות של התלמידים העולים. תלמידים עולים לומדים בשיעורים ייעודיים לרכישת השפה העברית ("שעות עולים") בהתאם לחוזר מנכ"ל ועל פי תוכנית הלימודים בעברית כשפה שנייה. יש לזכור שרבים מקרב התלמידים העולים הם בעלי יכולות לימודיות גבוהות שחוו הצלחות בעבר, וכי חוסר הידע בשפה בשל הימצאותם בתהליך של רכישת שפה, מונע בעדם למצות את יכולותיהם בתהליך הלמידה, ואף עלול להשפיע על השתלבותם החברתית. למרות זאת על צוות בית הספר להכין את התלמיד העולה ללימודים גבוהים בדומה לשאר התלמידים.

צוות בית הספר נדרש אפוא להתמקצעות בקליטת תלמידים עולים בתחום הלימודי ובתחום החברתי. כחלק מתהליך ההתמקצעות יש לחשוף את צוות בית הספר למחקרים ולתאוריות שונות

בנושאים של הגירה בכלל ועלייה לישראל בפרט, וכן בתחום רכישת שפה שנייה ודרכי הוראתה ובעיקר ברכישת העברית כשפה שנייה והוראתה.

בין ההורים לבין צוות בית הספר יתקיים קשר רציף, שחשיבותו רבה להשתלבות התלמיד העולה ובני משפחתו. יש לעשות כל שניתן כדי לקרב את ההורים לבית הספר ולעשייה בו, ולסייע בכל דרך אפשרית לקידום התקשורת בין ההורים לבין הצוות.

באחריותו של צוות בית הספר לפתח כשירות תרבותית שתתבטא במודעות וברגישות של הצוות החינוכי כולו כלפי התלמידים העולים, ותתאפיין במתן כבוד לתרבות ארץ המוצא ולשפת האם של העולים.

עקרונות עבודה

1. מנהל בית הספר יוביל את תהליך הקליטה וההשתלבות של התלמידים העולים, וישתף את צוות בית הספר כולו בתהליך.
2. עבודה בגישה מערכתית, המונחית בעזרת מסמך הסטנדרטים של אגף קליטת תלמידים עולים, היא מרכיב חשוב בהצלחת תהליך הקליטה של התלמידים העולים. המסמך מנחה את בית הספר בהיבטים הארגוני, הלימודי, החברתי והתרבותי. ניתן לראות את מסמך הסטנדרטים באתר האגף לקליטת תלמידים עולים. [למסמך הסטנדרטים](#)
3. בבתי ספר שלומדים בהם עולים יתבטא הרכב אוכלוסיית התלמידים גם בתוכנית העבודה הבית-ספרית.
4. באקלים בית-ספרי אשר מחד גיסא מכיר בהוויה המשותפת ומאידך גיסא מכיר בשונות ובייחודיות של כל קבוצה בבית הספר, ימצאו התלמידים העולים ביטוי גם לשימור תרבות ארצות המוצא שלהם.
5. בית הספר ישאף לקיום דיאלוג בין כל השותפים לקליטת התלמידים העולים – צוות בית הספר, כלל התלמידים, הורים, מגשרים ועוד – מתוך מודעות לשונות הרב-תרבותית ולתרומה שהיא עשויה להעניק לכלל בית הספר.
6. בית הספר ייצור סביבה לימודית מאפשרת, ששמה לה למטרה לקדם את התלמידים העולים ולהביאם למיצוי יכולותיהם הלימודיות והחברתיות. בית הספר יצמיד לכל תלמיד עולה אדם שישמש דמות מעצימה, יתווך את הסביבה הלימודית והחברתית עבורו, יסייע לו באיתור חוזקותיו, ישדר לתלמיד העולה ביטחון ביכולותיו ויתמוך בו באופן יציב ועקיב. אדם זה יכול להיות תלמיד בוגר או בן אותו גיל, יליד הארץ או עולה ותיק, אדם מצוות בית הספר או חונך מבחוץ, כל זאת בהתאם לשיקולי צוות בית הספר, שיאתר את האדם המתאים ביותר.
7. בית הספר ידאג לקבלת פנים חמה לתלמיד העולה ולבני משפחתו. מפגש היכרות ראשון זה יכול לסיור בבית הספר, היכרות עם מורה העולים, עם המגשר החינוכי הבין-תרבותי, עם מחנך כיתת האם, עם תלמיד מאמץ ועם נציגי משפחה מאמצת, וינתן הסבר על אופי בית הספר, על דרכי התקשורת עם צוות בית הספר, על מבנה הלימודים בישראל (חגים, חופשות, אירועים ועוד) על מערכת השעות ועל ימים מיוחדים בבית הספר.

8. "תיק תלמיד עולה" הוא כלי עבודה חשוב המתייחס להיבטים הלימודיים, החברתיים והתרבותיים, והוא מלווה את התלמיד בשלוש השנים הראשונות במערכת החינוך. תיק תלמיד עולה נמצא באתר אגף קליטת תלמידים עולים. [לתיק תלמיד עולה](#)

הסביבה הפיזית

- בבתי ספר שלומדים בהם תלמידים עולים יתבטא הרכב אוכלוסיית התלמידים גם במראה בית הספר.
- בבית הספר ייערכו תערוכות של עבודות יצירה ואומנות של תלמידים, המספרות על ארצות המוצא ותרבותן לצד מורשת ישראל, ויוצגו יצירות של אומנים ממדינות שונות.
- השלטים בבית הספר יהיו כתובים גם בשפות המוצא של רוב התלמידים העולים.
- אתר בית הספר יהיה נגיש לאוכלוסיות דוברות שפות העולים, ככל הניתן, וגם האתר ישקף את השונות התרבותית של הבאים בשערי בית הספר.
- המכתבים הרשמיים לתלמידים ולהוריהם יופצו גם בשפות השונות במידת האפשר.
- ספריית בית הספר תכלול ספרים ומילונים בשפות השונות.

הסביבה החברתית

- על בית הספר ליצור אקלים בית-ספרי המטפח את תחושת השייכות של כל תלמידיו, והמאפשר לתלמידים העולים להשתלב חברתית עם יתר התלמידים בבית הספר בפרט ובקהילה בכלל, לתרום לחברת התלמידים, לבית הספר ולקהילה, ואף להוביל. ראו פירוט במסמך הסטנדרטים בפרק העוסק בשילוב חברתי של תלמידים עולים.
- בבית הספר תתקיים פעילות להעמקת הקשרים החברתיים בין התלמידים העולים לבין ילידי הארץ.
- בית הספר יעודד יצירת קשרים חברתיים בין ילדי הכיתה לבין התלמיד העולה ושיתופו בפעילויות חברתיות בבית הספר ומחוצה לו, ויעודד ביקורים הדדיים אחרי שעות הלימודים.
- בית הספר יעודד חונכות ועזרה הדדית: בוגרים המלמדים צעירים; עבודה בזוגות תוך שילוב בין עולים לבין ותיקים ועוד.
- בית הספר יעודד את התלמיד לקחת חלק פעיל בפעילויות שונות שבהן קל לו יותר להשתלב ולבטא את עצמו, כמו ספורט, אומנות, מוזיקה ועוד.
- בית הספר יטפח את הקשר עם משפחות התלמידים העולים, וידאג להגביר את תחושת השייכות שלהם לקהילת בית הספר על ידי שיתוף הורי התלמידים העולים בוועדות בית-ספריות ובפעילויות בית הספר, למשל בהכנת טקסים, חגיגות ואירועים שונים.
- מגשרים חינוכיים בין-תרבותיים יעבדו ככל הנדרש עם הצוותים החינוכיים, עם התלמידים העולים ועם הוריהם.

הסביבה הלימודית

- אין לבטל שיעורי עולים, המיועדים להוראת עברית כשפה שנייה. מורה עולים שנעדר, ישלח לבית הספר את חומר הלימוד לאותו שיעור, ומנהל בית הספר ידאג למילוי מקום.
- מורי המקצועות השונים יעמיקו את ידיעותיהם בנושאים הקשורים לקשיי התלמידים העולים בתהליכי רכישת השפה העברית, וזאת באמצעות תהליכי פיתוח מקצועי בתוך בית הספר ובלימודים והשתלמויות מחוץ לבית הספר.
- מורי המקצועות השונים יהיו קשובים לתרבויות המוצא השונות של התלמידים העולים ולדרכי הלמידה המוכרות להם, ויתאימו שיטות הוראה מגוונות כמענה לצורכיהם. בתהליכי ההוראה ישתמשו המורים בחומרי עזר שונים לשם המחשה ויצירת עניין ולשם העמקת הבנת התכנים הנלמדים והטמעתם בקרב התלמידים, כדוגמת תמונות, חפצים, עיתונים, שימושי מחשב, סרטונים, פרסומות ועוד. לפירוט ולהצעות נוספות, ראו להלן סעיף "בשיעורים".
- תהליכי ההוראה בבית הספר יאפשרו חוויות הצלחה, ויגבירו את המוטיבציה בקרב התלמידים העולים להמשיך בתהליך הלמידה וברכישת השפה העברית.
- בפרויקטים המערבים קשרים עם מדינות אחרות, למשל עם כיתות, בתי ספר או ארגונים שונים, אפשר ליזום קשרים עם כיתתו הקודמת או בית ספרו הקודם של התלמיד העולה, או ארגון אחר במדינתו או במדינה דוברת שפת האם של התלמיד. התלמיד העולה יהיה בין המובילים או שותף חיוני בפרויקטים מעין אלה.
- בבית הספר יופעלו מסגרות סיוע ותגבור לימודי, פרטני או קבוצתי עבור התלמידים העולים.
- בית הספר יעודד את מעורבות הורי התלמידים העולים בתהליכי הלמידה של ילדיהם.
- יש לשאוף שבבתי ספר ישולבו גם מורים עולים.

בשיעורים

מורי המקצועות השונים יראו את עצמם מחויבים לקדם את התלמיד העולה במקצוע הלימוד בכל שיעור ושיעור, הן מבחינת אוצר המילים הרלוונטי למקצוע והן מבחינת התכנים.

על כלל המורים לסייע לתלמיד העולה להתייחד עם תלמידים אחרים ולטפח את תחושת השייכות שלו. יש להתייחס לשילוב החברתי של התלמיד העולה החל מהשיעורים הראשונים שבהם הוא משתתף, לסייע לתלמידים האחרים להבין את התלמיד העולה ולחוש אמפתיה ומחויבות חברתית כלפיו, ולהדריך אותם כיצד לקבל אותו לחברת התלמידים בשיעורים ולאחר שעות בית הספר, למרות הקושי בשפה והשוני בהרגלי ההתנהגות.

להלן הצעות למורי המקצועות:

- המורה יוסיב את התלמיד העולה בקרבנו וישמור על קשר עין עימו.
- התלמיד העולה ישב ליד תלמיד עמית, שיסייע לו. המורה יהיה קשוב לקשר ביניהם ויכוון את התלמיד המסייע.
- התלמיד העולה ישתמש בשיעור במילון עברית-שפת אם אלקטרוני או מודפס. התלמיד יוכל להשתמש בשיעור במילון בטלפון החכם (למשל שימוש ביישומון של גוגל, המאפשר תרגום מילים על ידי כתיבה או דיבור). המורה יכוון את התלמיד ואת התלמיד המסייע כיצד להשתמש במילון.
- התלמיד העולה ינהל מחברת מילים חדשות על פי סדר האותיות, או גם בחלוקה לנושא או למקצועות לימוד, זאת בהתאמה לגיל. כל מילה תיכתב בתוך משפט. המשפט יתורגם גם בשפת האם. במקום מחברת אפשר להשתמש בכלים דיגיטליים (למשל בטלפון הנייד, במחשב, באייפד) בהתאם לנוחות התלמיד ולזמינות הכלי.
- המורה יברר אם התלמיד העולה למד בבית ספרו הקודם את החומר הנלמד בכיתה, ואם הוא זקוק להשלמת פערים לגבי מקצוע הלימוד בכלל ולגבי הנושא הנלמד בפרט. בהתאם לכך יעשה המורה מאמץ להשיג חומרים שיאפשרו לתלמיד ללמוד בשפתו את החומר הנלמד, הן כדי לתת לו תמונה כללית ולבסס, להזכיר או להקנות ידע קודם, הן כדי לתת הקשר לחומר הנלמד בכיתה, והן כדי שיוכל ללמוד את הנושא הספציפי של השיעור. החומרים יועברו לתלמיד כהכנה לשיעור בליווי אוצר מילים משמעותי השייך לנושא הנלמד (5-8 מילים) ומשפטי מפתח בנושא (2-3 משפטים). אלה המילים ומשפטי המפתח שעל התלמיד העולה ללמוד בשיעור. להשגת חומרים ייעזר המורה ברכז המקצוע ובצוות, במדריך המקצועי, במגשרים ובהורים.
- מומלץ לקיים הטרמה לקראת יחידות לימוד חדשות בתחומי הדעת השונים, בדגש על רכישת אוצר מילים ומשפטי מפתח וניסוח משפטי תשובות לשאלות שהמורה עתיד לשאול בשיעור. במהלך השיעור המורה יפנה שאלות אלו לכלל התלמידים, ויאפשר לתלמיד העולה לענות תשובה מנוסחת כראוי על שאלה מוכרת לו מראש. רצוי שההכנה לשיעור תיעשה לפני השיעור. כאשר הדבר לא מתאפשר, התלמיד יקבל את החומרים במהלך השיעור.
- המילים החדשות ומשפטי המפתח יימסרו לתלמיד כשהם מודפסים או בכרטיסי הברקה. כמו כן ניתן לשלוח את החומר דרך האינטרנט. אפשר גם להגיש אותם לתלמיד כשהם מודגשים בתוך טקסט מתאים. התלמיד ילמד את המילים בהקשר (בתוך פסקה, משפט או חלק משפט), וידע להסביר אותן.
- במהלך השיעור ידגיש המורה את המילים החדשות ואת משפטי המפתח שנמסרו לתלמיד העולה, ויכתוב אותן בכתב גדול וברור גם עבור כלל התלמידים.
- מורה בכיתה שלומד בה עולה יקפיד על דיבור איטי וברור, על כתיבה ברורה על הלוח ועל חומרי לימוד הכתובים בהירות ועם רווחים, ולא דחוסים ועמוסים.
- המורה ינסח את עיקרי הדברים בעזרת משפטים קצרים.
- יחידות הלימוד יכללו אמצעים חזותיים, תמונות וסרטונים.

- במהלך השיעור התלמיד יסמן בחומר הנלמד מילים שהיו מוכרות לו. כמו כן יסמן 5–8 מילים חדשות עבורו, יעתיק אותן למחברת המילים ויתרגם אותן.
- במהלך השיעור ולאחריו התלמיד יסכם נקודות מרכזיות של החומר הנלמד בשיעור, בעברית או בשפת האם או בשתייהן.
- התלמיד ישתמש במחשב או במחברת לביצוע משימה אישית מותאמת, העוסקת בנושא השיעור. דוגמאות למשימות מותאמות: התלמיד מתבקש לסמן את התשובה הנכונה מבין שתי אפשרויות בלבד, התלמיד ממלא קלוז קצר עם מחסן מילים קטן, התלמיד מתבקש לסמן קו מטור אי (מושג, מילה, שאלה, התחלת משפט) אל טור ב' (הסבר המושג, תרגום המילה, תשובה לשאלה, סיום המשפט), התלמיד מקבל טקסט קצר מאשר הטקסטים המובאים לשאר התלמידים בכיתה או טקסט עם משפטים קצרים יותר, התלמיד מתבקש לתת תשובה חזותית (ציור) במקום מילולית. התלמיד מתבקש להתאים בין משפט לבין התמונה המתאימה.
- התלמיד יספר לחונך מה למד בכל שיעור. החונך ישלים לתלמיד העולה את החומר.
- תתקיים למידה בקבוצות קטנות (4 תלמידים) על מנת לאפשר שיחה לימודית בעברית, תוך כדי הקפדה על השתלבות התלמידים העולים בקבוצה. המורה יפנה לקבוצה שבה משולב העולה ויבקש לשתף את התלמיד העולה. המורה ילמד את העולה לפני העבודה בקבוצות כמה משפטי תקשורת לעבודה בקבוצות כגון: מה אתה עושה? אתה יכול להסביר לי מה זה? אתה יכול לדבר לאט? אני מבין/לא מבין.
- בשיעורים ישולבו תכנים מעולמם של התלמידים העולים, למשל יילמדו טקסטים מעולם הידע של התלמידים וטקסטים רלוונטיים לתרבותם. מכאן שגם אוצר המילים שיילמד באמצעות תכנים אלה יהיה רלוונטי לתלמידים אלו.
- המורה יחפש בעזרת רכז המקצוע והצוות נושאים שבהם אפשר לחבר את החומר הנלמד לעולמו של התלמיד העולה, והיכן הוא יוכל לבטא את עצמו ביטוי אישי ורגשי. המורה יכין את התלמיד העולה מראש על ידי הוראת משפטים אחדים בעברית, כך שיוכל להשתתף באופן פעיל באירוע הלימודי. למשל המורה יכול להכין שאלה ותשובה, כדי שבהוראה פרונטלית או בקבוצה קטנה המורה ישאל את השאלה, והתלמיד העולה ייתן את התשובה בעברית. בדרך זו התלמיד העולה יודע שהתשובה שלו נכונה ושהעברית טובה.
- התלמידים יכירו את התלמיד העולה ואת עולמו בעזרת מצגת שיכין, ועליה משפטים קצרים בעברית עם תמונות ממקום מגוריו הקודם, בית ספרו וחבריו הקודמים, מאכלים מקובלים ואהובים או לא אהובים עליו, תחומי העניין שלו, חששות, ציפיות, הפתעות מהעלייה ושאפיות. כדי שהתלמיד העולה לא יהיה חריג וכדי שגם הוא יכיר את חבריו, תלמידים נוספים יציגו מצגות דומות באותה תבנית של תמונות ומשפטים קצרים, ויתארו את מקום מגוריהם הקודם אם עברו דירה, גרו בארץ אחרת (או יספרו על עלייה של אדם ממשפחתם), ויספרו על עצמם.

- התלמיד העולה ילמד את חבריו לכיתה מילים ומשפטים קצרים בשפתו, רלוונטיים למתרחש בשיעור, שייכתבו על לוח שפות מיוחד התלוי על קיר הכיתה, ונושאים נוספים שבהם הוא מוכשר או מומחה.

- **לתלמידי כיתות א'**
 - התלמיד העולה ילמד קריאה וכתובה עם בני כיתתו. יש לדאוג שהתלמיד העולה יבין את המילים ואת המשפטים שהוא קורא וכותב, ושידע להשתמש במילים ובמשפטים אלה באופן פעיל בדיבור.
 - המורה יכין מאגר מילים חדשות, החל מהמילים השימושיות והנחוצות ביותר לתקשורת בינאישית וללימוד בשיעורים, שמתוכן ייבחרו 5–7 מילים חדשות ללימוד בכל יום. תיערך חזרה מתמדת על המילים שנלמדו מראשית השנה. יוקפד על הוראת דיבור: התלמיד העולה ידע לדבר משפטים תקינים בעזרת מילים אלה, נוסף לקריאה ולכתובה.
- להנחיות מפורטות, ראו [תוכנית הוראה להטמעת יעדי עברית \(חינוך לשוני\) בכיתות א'–ב'](#), עמ' 73–77.

הערכה

כללי

- התלמיד העולה יקבל תעודה כמו שאר התלמידים.
 - בתעודה של התלמיד העולה תהיה התייחסות ללימוד השפה העברית, למצבו במקצועות הלימוד ולהשתלבות החברתית שלו. כל מורה יתייחס לתפקוד הלימודי והחברתי של התלמיד העולה ולהישגיו. כך תשקף התעודה את אחריות כלל צוות המורים כלפי שילוב התלמידים העולים. להלן פירוט.
1. לימוד השפה העברית – יש להעריך את השתתפות התלמיד במסגרת שעות הוראת השפה העברית (שעות עולים, אולפן), את הישגיו ואת התקדמותו בהלימה למאפיינים הרלוונטיים¹ ועל פי הערכה שוטפת בדרכי הערכה מגוונות².
 2. מקצועות הלימוד השונים – יש להעריך את השתתפות התלמיד ואת הישגיו בהלימה לקצב הלמידה האישי. לשם הערכה אפשר לתת לו לבחור משימה אחת מתוך כמה משימות, לבצע חלק מן המשימות, או להכין עבור התלמיד העולה משימה קלה יותר.
 3. השתלבות חברתית – הערכת ההשתלבות החברתית תיעשה בהלימה למאפייני האישיות של התלמיד.

¹ ידע קודם בשפה העברית ובשפת האם באופנויות השונות (דיבור, האזנה, קריאה, כתיבה) ובאוצר מילים, ידע עולם, הכרת הא–ב העברי, הזדמנויות לשימוש בשפה העברית מחוץ לבית הספר, מאפייני אישיות המשפיעים על שימוש מרובה/מועט בשפה הנלמדת.

² מבחני הבנת הנקרא והבנת הנשמע, הכתבות, מבדקים, הערכת דיבור וכתובה בסוגות הנלמדות, כולל הבנת הוראות של מטלות לימודיות. בסיום השנה אפשר להתייחס גם לתוצאות מבדקי מדף (לכיתה ג' ומעלה).

- רצוי להוסיף נספח לתעודה הרשמית של בית הספר, ובה תיכתב הערכה בניסוח מותאם, כדי שהתלמיד העולה ומשפחתו יוכלו להבין את ההערכות. תרגום הנספח לתעודה לשפת ארץ המוצא עשוי לסייע להבנת התעודה וההערכה.
- ניתן לצרף הסבר כללי על דרכי ההערכה הנהוגות בבית הספר, במשפטים קצרים ופשוטים או בתרגום לשפת ארץ המוצא. זאת מתוך הבנה שבמדינות שונות נוהגת תרבות למידה שונה.

כיתות א'–ב'

דרכי ההערכה יהיו דומות לדרכי ההערכה של שאר תלמידי הכיתה, ובהלימה לחומר הלימוד הייחודי לעולים הנלמד במסגרת שעות הוראת העברית.³

כיתות ג' עד י"א

רכישת השפה העברית

- על צוות בית הספר להגיש את התלמידים העולים למבדקי מדף, מבדקים מקוונים ארציים, לשם בדיקת הכשירות הלשונית של התלמידים בשפה העברית התקשורתית ובלשון האקדמית (שפת הלימודים). הצלחה בהם מעידה על יכולת התלמיד העולה להשתלב בלימודים בכיתה רגילה. [למבדקי מדף](#)
- תלמידים שהחלו ללמוד בבית הספר בראשית שנת הלימודים ייבחנו במבדקי מדף במהלך מאי–יוני. עולים שנכנסו לבית הספר במהלך השנה ייבחנו במבדקי מדף עד כשנה לאחר עלייתם לארץ.

מקצועות הלימוד

- תלמיד עולה ייבחן בכתב בשנתו הראשונה לפי קצב התקדמותו בכתובה, ולצד זה יוכל להיבחן בעל פה על פי הצורך.
- תתאפשר הערכה חלופית כגון הגשת תלקיט או תוצר המשקף למידה, או הערכה באמצעות שיחה או בחינה בעל פה, אך אין לפטור באופן גורף תלמיד עולה ממשימות כתיבה ומהתנסויות בכתובה.
- הצורך בדרכי ההיבחנות ייקבע על ידי הצוות הפדגוגי בהתאם ליכולות התלמיד העולה ולקצב התקדמותו. ייעשה שימוש בדרכי היבחנות מגוונות שיאפשרו לתלמיד העולה לבטא כהלכה את רמתו ואת יכולותיו השפתיות. ראו הצעות להלן.

³ במסגרת שעות הוראת העברית (שעות עולים, אולפן) תושלם התשתית הנדרשת לשילוב בשיעורי העברית בכיתת האם, כגון אוצר מילים במעגלים מתרחבים (אישי, משפחתי, מעגל החברים, הסביבה הקרובה), מיומנויות תקשורת בסיטואציות יומיומיות בבית הספר ובמשפחה, תרבות ישראלית לגיל הצעיר (שירים, סיפורים ועוד), ידע עולם לגיל הצעיר בישראל.

- תרגום הנחיות המבחן לשפת האם במידת האפשר (תיווך זה יתאפשר אך רק בחודשים הראשונים לעלייה. בתקופה זו יש ללמד את התלמיד העולה את לשון ההנחיות במבחנים).
- שימוש במילון דו-לשוני.
- מתן תוספת זמן.
- צירוף חומר עזר למבחן, כמו דף אוצר מילים.
- מתן מבחן בית.
- השלמת מבחן בכתב באמצעות מבחן בעל פה.
- הקראת שאלון.
- מתן מאגר שאלות שהמבחן יורכב ממנו (הטרמה).
- אפשרות בחירה בין שאלות.
- צמצום היקף החומר למבחן.
- עזרה בהכנה למבחן באמצעות חונך, בעזרת מורה או בעזרת מסייעים אחרים.

מבחני מיצב

עד שנה בארץ התלמידים העולים לא ייבחנו כלל. משנה עד שלוש שנים בארץ זכאים התלמידים להיבחן בבחינה מותאמת, אך ציוניהם לא ייכללו בממוצע הכיתתי והבית-ספרי.

כיתות י' עד י"ב

ראו הנחיות מחייבות לבתי הספר, המגדירות את זכאות התלמיד העולה לפי המעמד שקיבל לתנאי היבחנות (א, ב, ג): [בחזור מנכ"ל \(בגרויות\)](#) ובחומרים באתר האגף לקליטת תלמידים עולים

<https://edu.gov.il/minhalpedagogy/olim/Educationalintegration/Pages/Bagrut.aspx>

בכיתות י"א–י"ב יש לדמות ככל שניתן את ההערכה למבחן הבגרות שבו ייבחן התלמיד העולה לפי רמת ההיבחנות שלו ולפי בחירתו ויכולותיו השפתית.